

مقدمه‌ای بر

روش پژوهش ترکیبی

در

(علوم رفتاری و اجتماعی)

جان بلیو. کرسول

ترجمه:

دکتر احمد عابدی

(عضو هیئت علمی دانشگاه اصفهان)

دکتر امیر قمرانی

(عضو هیئت علمی دانشگاه اصفهان)

انتشارات کاوشیار

سرشناسه

: کرسول، جان دبلیو، ۱۹۴۵ - م.

Creswell, John W.

عنوان و نام پدیدآور

: مقدمه‌ای بر روش پژوهش ترکیبی / نویسنده جان دبلیو. کرسول؛ مترجمین احمد عابدی، امیر قمرانی.

مشخصات نشر

: اصفهان: کاوشیار، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری

: ۱۶۰ ص.: مصور، جدول.

شابک

: 978-600-7417-01-0

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

: عنوان اصلی: a concise introduction to mixed methods research by.

یادداشت

: علوم اجتماعی -- تحقیق -- روششناسی

موضوع

: عابدی، احمد، ۱۳۴۴ -، مترجم

سناسه بروده

: قمرانی، امیر، ۱۳۵۹ -، مترجم

شماره افزوده

: H۶۲/۷۱۳۹۵

رده بندی کنگره

: ۳۰۰/۷۲

، رده بندی یو بی

: ۴۲۰۴۵۴۰

شماره کتابشناسی ملی

کاوشیار

عنوان کتاب: مقدمه‌ای بر روش پژوهش ترکیبی

نویسندگان: جان دبلیو. کرسول

مترجمان: دکتر احمد عابدی، دکتر امیر قمرانی

ناشر: انتشارات کاوشیار

صفحه‌آرا: یاسر صالحی

ناظر فنی: اصغر احمدی

نوبت و سال چاپ: چاپ اول، ۱۳۹۵

قطع و تیراژ کتاب: رقعی، ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۱۷-۰۱-۰

آدرس و تلفن مرکز پخش: انتشارات جنگل

<http://www.jangalpub.com>

تهران ۰۲۱-۶۶۴۸۶۱۱۵-۹ و ۰۶۶۴۸۲۸۳۰

اصفهان ۰۳۱-۳۳۲۰۵۰۶۷ و ۳۲۲۰۲۸۰۰-۹

«حق چاپ برای ناشر محفوظ است»

فهرست مطالب

۹.....	پیشگفتار
۱۳.....	فصل اول: ویژگی‌های پژوهش ترکیبی
۱۳.....	فهم پژوهش ترکیبی
۱۴.....	روش ترکیبی چیست؟
۱۶.....	ویژگی‌های اصلی روش ترکیبی
۱۶.....	گردآوری داده‌های کمی و کیفی
۱۹.....	یکپارچه‌سازی داده‌ها
۱۹.....	طرح‌های سه‌گانه‌ی مقدماتی در پژوهش ترکیبی
۲۰.....	طرح‌های سه‌گانه‌ی پیشرفته در پژوهش ترکیبی
۲۱.....	استفاده از یک چارچوب
۲۵.....	فصل دوم: مراحل طراحی یک پژوهش ترکیبی
۲۶.....	مراحل انجام پژوهش ترکیبی
۲۷.....	عنوان طرح
۳۰.....	دلایل استفاده از روش ترکیبی
۳۱.....	تعیین یک نظریه یا جهان‌بینی
۳۵.....	تعریف روش ترکیبی
۳۷.....	چالش‌ها و تهدیدهای روش‌شناختی بالقوه برای روایی
۳۸.....	سوالات کمی، کیفی، و روش ترکیبی
۳۸.....	سازماندهی مجدد مراحل

فصل سوم: مهارت‌های مورد نیاز برای انجام پژوهش ترکیبی	۴۱
مهارت‌های فردی در پژوهش	۴۴
مهارت‌های پژوهش کمتی	۴۵
مهارت‌های پژوهش کیفی	۴۸
فصل چهارم: طرح‌های مقدماتی و پیشرفته روش ترکیبی	۵۳
انواع طرح‌های مقدماتی روش ترکیبی	۵۴
طرح‌های پیشرفته	۶۲
نحوه انتخاب یک طرح	۶۸
فصل پنجم: نحوه‌ی ترسیم یک نمودار برای روش‌ها	۷۱
ابزارها برای ترسیم نمودار	۷۲
نمادها برای نمودار	۷۳
عناصر ضروری در یک نمودار	۷۴
گام‌های اساسی در رسم نمودار	۷۶
اضافه کردن روندها و یافته‌ها در نمودار	۷۸
فصل ششم: معرفی یک مطالعه ترکیبی	۸۳
نگارش یک مقدمه روش ترکیبی	۸۴
پیشینه‌ی پژوهشی	۸۶
نگارش یک بیانیه هدف ترکیبی	۸۷
اهداف مطالعه «برترین فعالیت‌ها»	۸۷
متن نمونه	۸۸
نگارش سؤالات پژوهش ترکیبی	۸۹
پرمش‌ها یا فرضیه‌های کمتی	۹۰
پرمش‌های پژوهش روش کیفی	۹۱
پرمش‌های روش ترکیبی	۹۲
فصل هفتم: مسائل و موضوعات نمونه‌گیری و یکپارچه‌سازی	۹۵
نمونه‌گیری کمتی	۹۷

۹۸..... نمونه‌گیری کیفی

۹۹..... نمونه‌گیری روش ترکیبی

فصل هشتم: نوشتن یک پژوهش ترکیبی برای چاپ ۱۱۱

۱۱۳..... شاخص‌های مورد استفاده برای ارزیابی مقاله‌های مجله‌ی پژوهش ترکیبی

۱۱۷..... ساختاردهی مقاله آزمایشی به منظور منعکس ساختن طرح

فصل نهم: ارزیابی کیفیت یک مطالعه ترکیبی ۱۲۳

۱۲۳..... موضوعات این فصل

۱۲۳..... چگونه می‌توان به اعمال می‌شوند

۱۲۵..... آیا باید استاندارد داشته باشیم؟

۱۲۸..... معیارهای مجله پژوهش ترکیبی برای مقالات آزمایشی

۱۳۰..... استاندارد می‌تواند برای پژوهش ترکیبی

۱۳۲..... توصیه‌های موسسه ملی داشت برای «بهترین کاربردها»

۱۳۴..... جدول محتویات

فصل دهم: توسعه و پیشرفت روش ترکیبی ۱۳۷

۱۳۸..... ویژگی‌های اصلی

۱۳۹..... واژه‌شناسی

۱۳۹..... ارزش روش ترکیبی

۱۴۰..... پیشرفت‌ها در طرح‌های پژوهشی

۱۴۱..... مهارت‌های مورد نیاز برای انجام پژوهش ترکیبی

۱۴۲..... نمایش مشترک

۱۴۱..... نوشتن و چاپ کردن مطالعات ترکیبی

۱۴۴..... استانداردهای کیفیت

فرهنگ اصطلاحات ۱۴۷

منابع ۱۵۱

❖ پیشگفتار مترجمان

در دو دهه گذشته علاوه بر روش‌های تحقیق کمی و کیفی، استفاده از رویکردهای دیگری در رد توجه قرار گرفته است. به طوری که در حال حاضر برای شناسایی و بررسی مسائل و شکایات نظامی-اجتماعی-رفتاری به طور اعم، و محیط‌های آموزشی به طور اخص، استفاده از روش‌های مبتنی بر ترکیب روش‌های تحقیق از اهمیت زیادی برخوردار شده است. با این حال، به رغم ماهیت پیچیده این نظام‌ها و محیط‌ها، نمی‌توان فقط به استفاده از یک روش (کمی یا کیفی) اکتفا کرد و به شناخت کافی نسبت به موقعیت‌های معین دست یافت. با توجه به این امر، برای پی بردن به مسائل حوزه علوم رفتاری و اجتماعی و کوشش در جهت حل آنها، استفاده ترکیبی از روش‌های کمی و کیفی ضرورت یافته است. در راستای پی بردن این نیاز، در دهه‌ی اخیر استفاده از ترکیب روش‌های کمی و کیفی، تحت عنوان روش تحقیق ترکیبی، رایج شده است.

«روش تحقیق ترکیبی» یک ادغام نظام‌مند از روش‌های کمی و کیفی در یک مطالعه با هدف کسب یک تصویر کامل و فهم عمیق از یک پدیده می‌باشد. به عبارت دیگر روش تحقیق ترکیبی، طرحی تحقیقی شامل فلسفه و شیوه‌های تحقیق است. تمامی ترکیبی به عنوان روش‌شناسی، شامل فرضیه‌های فلسفی است که مسیر جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات و ترکیب رویکردهای کمی و کیفی مراحل و فرآیند تحقیق را هدایت می‌کند.

کتاب‌های زیادی درباره این موضوع با هدف راهنمایی و کمک به دانشجویان نوشته و منتشر شده است که اکثر آنها نیز کتاب‌های قابل اعتنا و مفیدی بوده‌اند. از امتیازهای این کتاب، علمی بودن و مبتنی بودن بر آخرین یافته‌های تحقیقاتی است که به صورت ساده و عملیاتی، گام‌های روش تحقیق ترکیبی را آموزش می‌دهد.

جان دبلیو کرسول در کتاب «مقدمه‌ای بر پژوهش ترکیبی» به زبان ساده کلیه روش‌ها و طرح‌های پژوهش ترکیبی را به همراه مثال و نمایش نمودار معرفی می‌نماید. تدوین کتاب از فعالیت‌های جان دبلیو کرسول در طول ده تا پانزده سال گذشته شکل گرفته است که به ارائه کارگاه‌های آموزشی در مورد روش پژوهش ترکیبی خلاصه می‌شود. این کارگاه‌ها بیشتر برای پژوهشگران مبتدی در روش ترکیبی، دانشجویان دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری که به دنبال انجام پایان‌نامه یا رساله خود با استفاده از روش ترکیبی می‌باشند، و اعضای هیئت علمی یا پژوهشگرانی است که به دنبال این نوع پژوهش‌ها هستند.

هدف اصلی این کتاب ارائه‌ی یک نمای کلی در مورد پژوهش ترکیبی است و خواننده از طریق احل اساسی در برنامه‌ریزی یا طراحی یاری می‌رساند. این کتاب مختصر، تحاللی کلی از روش ترکیبی ارائه نخواهد داد؛ با این حال مبنا و بنیانی را برای درک و فهم این روش فراهم خواهد آورد.

این کتاب می‌تواند به عنوان یک منبع درسی برای درس روش تحقیق در علوم رفتاری و اجتماعی سودمند باشد.

دکتر احمد عابدی

دکتر امیر قمرانی

❖ پیشگفتار

فرض کنید بر این می‌گذارم که در خواندن این کتاب شما به بررسی یا شاید انجام پژوهش روش‌های ترکیبی علاقه‌مند باشید. همچنین فرض می‌کنم که شما احتمالاً یک مسئله یا مشکل پژوهشی دارید که به بهترین روش با جمع‌آوری و تحلیل داده‌های کمی (برای مثال، پیمایشی) و داده‌های کیفی (برای مثال، مصاحبه) پاسخ داده می‌شود. آیا می‌دانستید که ترتیب این دو، برده به مطالعه‌ی شما ارزش می‌دهد و شما را قادر می‌سازد فهم بهتری از مسئله را پیمایش با گزارش نتایج پیمایش و نتایج مصاحبه به صورت جداگانه داشته باشید؟ زمانی که این روش را ترکیب می‌کنید، چگونه دو پایگاه داده را وقتی که یکی از آنها شامل داده‌های پیمایشی و دیگری شامل کلمات (داده‌های مصاحبه) با هم ترکیب می‌کنید، مسئله مطالعه‌ی شما به عنوان یک پروژه‌ی تحقیقی خوب ارائه می‌گردد؟ در این کتاب شما فضا خواهید گرفت که چگونه این دو روش را گرد آورید و چگونه «ترکیب» روش‌ها را به سنجش دقیق و نظام‌مند برای انتشار و یا جذب بالقوه سرمایه‌گذاری سازمان دهید.

❖ هدف کتاب

ایده این کتاب از فعالیت من در طول ده تا پانزده سال گذشته شکل گرفته است که به ارائه کارگاه‌های آموزشی در مورد روش پژوهش ترکیبی خلاصه می‌شود. این کارگاه‌ها بیشتر برای پژوهشگران مبتدی در روش ترکیبی، فارغ‌التحصیلان کارشناسی که به دنبال انجام پایان‌نامه و یا رساله با استفاده از روش ترکیبی می‌باشند، و اعضای هیئت علمی یا پژوهشگرانی است که به دنبال این نوع پژوهش‌ها هستند. رویکردی که من اتخاذ کرده‌ام، دعوت از شرکت‌کنندگان برای ارائه‌ی یک پروژه با روش ترکیبی برای کسانی بوده است که علاقه‌مند به کار بر روی آن در طول کارگاه بوده‌اند. این رویکرد به نظر می‌رسید که به

خوبی عمل کند، اما من مرتباً به این فکر می‌کردم که شاید اگر شرکت‌کنندگان قبلاً در برخی از زمینه‌ها در روش ترکیبی کار کرده بودند، نتایج بهتری به دست می‌آمد. متأسفانه اگرچه حدود ۳۱ کتاب وجود دارد که به روش ترکیبی پرداخته‌اند (آنوواگبوزی^۱، ۲۰۱۲)، اما بسیاری از آنها دارای فصل‌های طولانی در مورد این موضوع هستند (از جمله موردی که من با همکاری پلانو کلارک (کرسول و پلانو کلارک^۲، ۲۰۱۱) به طور مشترک تالیف کردیم). بسیاری از شرکت‌کنندگان در کارگاه زمان کافی برای خواندن این کتاب‌های بالائی و یا حتی فرصت جستجو و پیدا کردن فصلی کوتاه در مورد پژوهش ترکیبی ندارند (کرسول، ۲۰۱۲). آن‌ها همچنین ممکن است برای نگارش مقالات خود و اطلاعاتی در مورد چگونگی انجام پژوهش ترکیبی فرصت نداشته باشند. احساس کردم کتابی مختصر و کوتاه نیاز است تا روش ترکیبی را در کارگاه به شرکت‌کنندگان معرفی کند و خواندن آن تنها حدود ۱۰ تا ۱۵ ساعت نیاز داشته باشد. هدف اصلی این کتاب ارائه‌ی یک نمای کلی در مورد پژوهش ترکیبی است که خواننده را از طریق مراحل اساسی در برنامه‌ریزی یا طراحی یاری رساند. این کتاب مختصر، اطلاعات و تحلیل کاملی از روش ترکیبی ارائه نخواهد داد؛ با این حال مبانی و بنیان‌های درک و فهم این روش فراهم خواهد آورد.

❖ مخاطب

این مقدمه‌ی مختصر، بیشتر مبتدیان و یا محققانی را که نیازمند یادآوری سریع در مورد روش پژوهش ترکیبی هستند را مد نظر قرار داده است. این کتاب شامل چندین ویژگی است که خوانندگان با سادگی می‌کند: فصل‌ها کوتاه هستند؛ مراجع و تصاویر به صورت حداقلی استفاده شده‌اند؛ بقاء و انحراف اذهان از جریان متن اصلی کتاب نشود. منابع تکمیلی در پایان هر فصل ذکر شده‌اند و واژه‌های کلیدی در پایان کتاب آورده شده است، به طوری که خواننده می‌تواند به سرعت به درکی درست از نامگذاری‌ها در این روش نائل شود. بسیاری از ایده‌های مطرح شده در این کتاب، به کتاب‌های تالیف من در انتشارات سیج و پیرسون^۳ در زمینه‌ی روش‌های پژوهش پرداخته است (برخی با همکاری پلانو کلارک تالیف شده‌اند).

1. Onwuegbuzie

2. Creswell & Plano Clark

3. SAGE Publications and PEARSON

❖ فصل‌های کتاب

فصل اول با تعریف روش ترکیبی و شرحی بر ویژگی‌های کلیدی این روش آغاز می‌شود. فصل دوم، مراحل انجام یک پژوهش ترکیبی را مشخص می‌کند. بدون شک، انجام یک مطالعه ترکیبی، نیازمند مهارت در پژوهش کمی و کیفی و همچنین پژوهش ترکیبی است. در فصل سوم مهارت‌های مورد نیاز برای این شکل از پژوهش را مرور می‌کنیم. فصل چهارم به اصل محوری تمام پروژه‌های ترکیبی پرداخته و درباره شش طرح اصلی که امروزه در پروژه‌ها استفاده می‌شود بحث می‌شود. فصل پنجم این بحث را با تمرکز بر روش‌های ترسیم نمودار از روش‌های هر نوع طرح ادامه می‌دهد. با داشتن یک طرح در ذهن، فردی که یک پروژه ترکیبی را برنامه‌ریزی می‌کند، می‌تواند از فصل شش مشورت گیرد، که چگونگی نوشتن خط‌مقدماتی پروژه را توضیح می‌دهد؛ مقدمه، شامل هدف و یا اهداف و سوابق روش‌شناسی می‌شود. در فصل هفت، دو موضوع مهم در برنامه‌ریزی پروژه (نمونه‌برداری از یک رچمه‌های) همان‌گونه که در انواع مختلف طرح‌های ترکیبی مطرح می‌شوند، مورد بحث قرار می‌گیرند. فصل هشتم، پس از تکمیل مطالعه سریع به پایان این روند می‌رسد و پیشنهادی برای انتشار پژوهش به روش‌های ترکیبی ارائه می‌دهد. فصل نهم بر اهمیت حفظ کیفیت در سراسر یک پروژه ترکیبی صحنه می‌گذارد و به بررسی معیارهایی که برای ارزیابی کیفیت مطالعه اهمیت دارند، می‌پردازد. در فصل دهم، برخی از پیشرفت‌های علمی در پژوهش ترکیبی که در سراسر فصول کتاب به آنها پرداخته شد به طور خلاصه ارائه شده و نگاه به آینده، که روش ترکیبی برای انجام تحقیقات در عصر دیجیتال، جایی برای خود پیدا خواهد کرد می‌اندازیم. در تمام فصل‌ها، پژوهش‌های کمی و کیفی به کار برده شده است تا مورد یکسان بر این دو رویکرد تأکید شود.

❖ در مورد نویسنده کتاب

جان دابلیو کرسول استاد روان‌شناسی تربیتی در دانشگاه نبراسکا در لینکلن است. علاوه بر تدریس در دانشگاه، او مقالات زیادی در زمینه‌ی پژوهش ترکیبی، روش کیفی و طراحی تحقیقات عمومی و همچنین ۲۲ کتاب (شامل ویرایش‌های جدید) به چاپ

رسانده است که بسیاری از آنها بر انواع طراحی پژوهشی، مقایسه‌ی روش‌های مختلف کمی و ماهیت آن و استفاده از پژوهش ترکیبی متمرکز هستند. کتاب‌های او به بسیاری از زبان‌ها ترجمه شده است و در سراسر جهان استفاده می‌شوند. دکتر کرسول برای پنج سال کرسی استادی موسسه کلیفتون در دانشگاه نبراسکا را بر عهده داشت. پنج سال نیز به عنوان مدیر دفتر پژوهش‌های کیفی و ترکیبی در دانشگاه نبراسکا خدمت کرد که محققانی را حمایت می‌کرد که این دفتر به پژوهش‌ها در روش‌های کیفی و ترکیبی در پروژه‌هایی که رای‌ج‌ترین حمایت مالی ارائه می‌شدند کمک می‌کرد. او به عنوان سردبیر مجله‌ی روش پژوهش ترکیبی^۱ خدمت کرده است و موقعیت یک استاد کمکی برای پزشکی خانواده در دانشگاه نبراسکا را داشته است که در آن او به محققان در علوم بهداشتی و آموزشی با روش پژوهش برای پروژه‌های موسسه ملی بهداشت^۲ و بنیاد ملی علوم^۳ کمک می‌کرد. او همچنین به عنوان یک مشاور در حوزه پژوهش در خدمات بهداشتی برای اداره بهداشت و درمان جانبازان^۴ خدمت کرده است. دکتر کرسول در آفریقای جنوبی به عنوان محقق ارشد حضور داشت و در سال ۲۰۰۸ برای اعضای هیات علمی و دانشجویان پنج دانشگاه در آفریقای جنوبی در روش پژوهش ترکیبی در آموزش و علوم بهداشت و درمان سخنرانی کرد. در سال ۲۰۱۱، او به عنوان رهبر مشترک یک گروه کاری ملی در NIH به توسعه‌ی «بهترین شیوه‌ها» برای پژوهش ترکیبی در علوم سلامت خدمت کرد. وی در سال ۲۰۱۲، به عنوان محقق ارشد در تایلند حضور داشت. در بهار سال ۲۰۱۳ دکتر کرسول استاد مدعو در دانشکده بهداشت عمومی دانشگاه آرواه بود و در تابستان سال ۲۰۱۳ به آموزش روش ترکیبی در دانشگاه کمبریج در انگلستان پرداخت. در سال ۲۰۱۴ وی از دانشگاه پرتوریا در آفریقای جنوبی دکترای افتخاری دریافت کرد.

1. Journal of Mixed Methods Research (SAGE)

2. National Institutes of Health

3. National Science Foundation

4. Veterans Health Administration